DERS KUTUSU
DERSKUTUSU.COM

ÇALIŞMA KÂĞIDI
6. Sınıf · Türkçe · 6. Hafta

Ad Soyad: _____
Sınıf / No: _____
Tarih: _____

Türk Dil Kurumu Sunar (Kaşık): İzleme Stratejileri, Anlam Zenginliği, İkileme Yazımı ve Yeni Temaya Giriş

T.D.6.2. Dinlemede/izlemede strateji seçimlerini yönetebilme; yüzey anlamı, görselle iletilen anlamı ve anahtar kelimeleri belirleyebilme · T.D.6.19. Dinlediğinden/izlediğinden hareketle söz varlığını (deyimler, ikilemeler, pekiştirmeler) çözümleyebilme; yazım kurallarını ve öz yansıtmayı uygulayabilme

HATIRLAYALIM

- Video etkileşimsiz bir izleme materyalidir; izleme öncesinde amaç belirlenip başlıktan tahmin yürütülür, izleme sırasında yalnız anahtar kelimeler not alınır, izleme sonrasında tahmin kontrol edilip kavram haritası oluşturulur.
- Bilgilendirici içerikte doğrudan söylenen bilgiler yüzey anlamı, sunucunun vurguladığı ve ekranda yazıyla gösterdiği sözcükler ise anahtar kelimeleri oluşturur.
- "Kaşık" sözcüğü gerçek anlamının yanı sıra ölçü anlamı (iki yemek kaşığı un) ve deyim anlamı (bir kaşık suda boğmak, kaşık düşmanı, kaşıkla aş verip sapıyla göz çıkarmak) kazanır.
- İkilemeler ayrı yazılır ve aralarına virgül konmaz (kaşık kaşık, eğri büğrü); pekiştirmeli sözcükler bitişik (sapasağlam, tertemiz), "mı/mi" ile yapılan pekiştirmeler ise ayrı yazılır (güzel mi güzel).

1 EŞLEŞTİRME

Sol sütunda verilen "kaşık" söz varlığı unsurlarını sağ sütundaki anlamlarıyla eşleştiriniz.

☐ 1. bir kaşık suda boğmak	**a)** Bir kimseye çok öfkelenmek, aşırı kızmak (Deyim)
☐ 2. kaşıkla aş verip sapıyla göz çıkarmak	**b)** Sofrayı paylaşan eş, hanım anlamında şaka yollu kalıp söz
☐ 3. kaşık düşmanı	**c)** Bir kaşık dolusu miktarı belirten ölçü kullanımı
☐ 4. iki yemek kaşığı un	**d)** Yapılan bir iyiliği sonradan kötü bir davranışla boşa çıkarmak (Deyim)

2 BOŞLUK DOLDURMA

Cümlelerdeki boşlukları kutuda verilen uygun sözcüklerle tamamlayınız.

seçki · anahtar · tahmin · bitişik · virgül

1. Videoyu izlemeye başlamadan önce başlığa ve görsellere bakarak içeriğe yönelik _____ yürütülür.
2. Bilgilendirici videoda sunucunun sıkça vurguladığı ve ekranda yazıyla gösterdiği sözcükler _____ kelimedir.
3. Sıfat veya zarfların ilk hecesine "m, p, r, s" harflerinden uygun olanı getirilerek yapılan pekiştirmeler _____ yazılır.
4. Tema boyunca ürettiğimiz yazıları ve kelime çalışmalarını tarih sırasıyla _____ dosyasında biriktiririz.

3 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki dört cümle kartından hangisinde ikilemelerin veya pekiştirmeli sözcüklerin yazımıyla ilgili bir yazım yanlışı yapılmıştır?

1. Kart	Dedem köydeki işleri ağır ağır bitirip dinlendi.
2. Kart	Annem sofrayı tertemiz örtüyle hazırlayıp kaşıkları dizdi.
3. Kart (!)	**Çorbayı kaşık, kaşık içtikten sonra sapa sağlam ayağa kalktı.**
4. Kart	Eğri büğrü patikalardan geçerek güzel mi güzel yaylaya ulaştık.

A) 1. Kart: Dedem köydeki işleri ağır ağır bitirip dinlendi.
B) 2. Kart: Annem sofrayı tertemiz örtüyle hazırlayıp kaşıkları dizdi.
C) 3. Kart: Çorbayı kaşık, kaşık içtikten sonra sapa sağlam ayağa kalktı.
D) 4. Kart: Eğri büğrü patikalardan geçerek güzel mi güzel yaylaya ulaştık.

4 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki izleme notlarından hangileri videoda doğrudan verilen yüzey anlam bilgisidir, hangileri öğrencinin kendi yorumudur?

I. Not	**Sunucu, "kaşık düşmanı" deyiminin şaka yollu "eş" demek olduğunu söyledi.**
II. Not	Bence sunucu kaşıkla ilgili deyimleri pek sevmiyor olmalı.
III. Not	**Videoda ekranda tahta bir kaşık ve eski bir sözlük sayfası gösterildi.**
IV. Not	Bana göre kaşık dünyadaki en eski ve en önemli mutfak sözcüğüdür.

A) Yüzey Anlam: I ve III — Kendi Yorumu: II ve IV
B) Yüzey Anlam: I ve II — Kendi Yorumu: III ve IV
C) Yüzey Anlam: II ve IV — Kendi Yorumu: I ve III
D) Yüzey Anlam: III ve IV — Kendi Yorumu: I ve II

5 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

İzleme stratejileri, deyimler ve yazım kurallarıyla ilgili ifadelerden doğru olanların D, yanlış olanların Y kutusunu işaretleyiniz.

	D	Y
Video etkileşimsiz bir izleme materyali olduğu için anlamadığımız bölümü durdurup geri sararak yeniden izleyebiliriz.	☐	☐
Deyimlerde yer alan sözcükler her zaman gerçek anlamıyla kullanılır ve başka sözcüklerle değiştirilebilir.	☐	☐
İkilemeler ayrı yazılır ve ikilemeyi oluşturan kelimelerin arasına hiçbir noktalama işareti konmaz.	☐	☐
"masmavi, tertemiz, sapasağlam" gibi pekiştirmeli sözcükler daima ayrı yazılır.	☐	☐
Öz yansıtma yaparken güçlü yönümüzü, gelişmeye açık yönümüzü ve alacağımız önlemi gerekçesiyle yazarız.	☐	☐

6 KISA CEVAP

Görseldeki izleme stratejisi kartında Efe, videoyu izlerken sunucunun her cümlesini kelimesi kelimesine yazmaya çalıştığı için videonun yarısını kaçırmıştır. Efe stratejisini nasıl düzeltmelidir?

Efe'nin İzleme Hatası (!)	Doğru Üst Bilişsel Strateji
Sunucunun her cümlesini yazmaya çalıştı → Videonun yarısını kaçırdı!	**Yalnız anahtar kelimeleri not al,** gerekirse videoyu durdur ve geri sar.

derskutusu.com · © Ders Kutusu · Tüm hakları saklıdır.

7 TABLOYU TAMAMLA

Görseldeki dört söz varlığı kartını inceleyerek altı çizili ifadenin türünü (İkileme / Pekiştirme) ve doğru yazım kuralını tabloya yazınız. İlk satır örnektir.

1. kaşık kaşık yedirmek Aynı sözcüğün tekrarı	**2. sapasağlam durmak** İlk heceyle güçlendirme
3. eğri büğrü yollar Ses benzerlikli tekrar	**4. güzel mi güzel sofra** mı/mi edatıyla güçlendirme

Karttaki İfade	Söz Varlığı Türü	Yazım Kuralı
1. kaşık kaşık yedirmek	İkileme	Ayrı yazılır, virgül konmaz
2. sapasağlam durmak		
3. eğri büğrü yollar		Ayrı yazılır, virgül konmaz
4. güzel mi güzel sofra	Pekiştirme (mı/mi ile)	

8 ŞİFRELİ KELİME

İpuçlarındaki kavramları kutulara yazarak "anlamı güçlendirmek için iki sözcüğün yan yana ayrı yazılmasıyla oluşan söz grubu" kavramını bulunuz.

Bir videoyu amaç belirleyerek ve not alarak takip etme süreci

Türk Dil Kurumu videosuna konu olan saplı küçük sofra aracı

"Bir kaşık suda boğmak" gibi mecaz anlamlı kalıplaşmış söz öbeği

Tahmin ettiğimiz kelime ve deyim anlamlarını kontrol ettiğimiz kaynak

Tema boyunca üretilen yazıların biriktirildiği dil gelişim dosyası

Videoyu izlemeden önce başlık ve görselden içeriği öngörme

Bilgilendirici metinde doğrudan ve açıkça verilen temel anlam

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya:

_____

9 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

Görseldeki tema sonu öz yansıtma kartını inceleyiniz. "Her şey iyiydi." cümlesinin neden yeterli bir öz yansıtma olmadığını açıklayarak 3 adımlı örnek bir öz yansıtma yazınız.

TEMA SONU ÖZ YANSITMA · ÜÇ CÜMLE KURALI

1) Güçlü yönüm ve gerekçesi · 2) Gelişmeye açık yönüm ve gerekçesi

3) Gelişmeye açık yönüm için bir sonraki temada alacağım somut önlem

10 SIRALAMA

Görselde karışık verilen etkileşimsiz video izleme sürecinin adımlarını (İzleme Öncesi → İzleme Sırası → İzleme Sonrası → Sözlü Paylaşım) 1'den 4'e kadar sıralayınız.

1. İzleme Öncesi	2. İzleme Sırası	3. İzleme Sonrası	4. Sözlü Paylaşım
Amaç ve başlıktan tahmin	Anahtar kelime ve durdurma	Kavram haritası ve sözlük	Cümleyle anlatım ve soru

- ☐ Sözlü Etkileşim: Aldığı notlardan yararlanarak izlediği içeriği üç cümle tekniğiyle arkadaşına anlatmak ve soruları yanıtlamak
- ☐ İzleme Sırası: Sunucunun vurguladığı anahtar kelimeleri ve görsel ipuçlarını gerektiğinde videoyu durdurarak not almak
- ☐ İzleme Sonrası: Tahminin doğruluğunu kontrol etmek, notları kavram haritasına geçirmek ve bilmediği deyimlere sözlükten bakmak
- ☐ İzleme Öncesi: İzleme amacını belirlemek, iki sütunlu not kâğıdını hazırlamak ve başlıktan tahmin yürütmek

11 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

Görseldeki görsel ipucu panosuna göre "Türk Dil Kurumu Sunar (Kaşık)" videosunda ekrana gelen görüntülerle iletilen anlam eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

Tahta Çorba Kaşığı Gerçek anlam (Yemek aracı)	**Tarihî El Yazması Sözlük** Sözcüğün köklü geçmişi
Kaşık Oyunu Ekibi Halk oyununda ritim çalgısı	**Aile Sofrası Görüntüsü** Deyimlerin günlük yaşam bağlamı

(A) Tahta çorba kaşığı görüntüsü → Sözcüğün yemek yeme aracı olan gerçek anlamını hatırlatır.

(B) Tarihî Dîvânu Lugâti't-Türk el yazması → Kaşık sözcüğünün Türkçenin köklü ve eski bir kelimesi olduğunu gösterir.

(C) İki elde kaşıklarla oynayan halk oyunu ekibi → Kaşığın kültürümüzde ritim çalgısına dönüştüğünü anlatır.

(D) Aile sofrası görüntüsü → Kaşık sözcüğünün Türkçede artık hiç kullanılmadığını ve unutulduğunu kanıtlar.

12 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

Görseldeki yeni tema tanıtım kartına göre "Bağımsızlık Yolu" temasının ilk metni olan "Cepheye Koşan At" ile ilgili okuma öncesi hazırlık yapan bir öğrencinin aşağıdakilerden hangisini yapması beklenmez?

YENİ TEMA: BAĞIMSIZLIK YOLU · İLK METİN: CEPHEYE KOŞAN AT

• Başlık ve görselden Millî Mücadele yıllarına yönelik 2 tahmin yazılır.

• Olay sırası kâğıdı ve sözlük hazırlanır; 29 Ekim ve tarih ön bilgileri hatırlanır.

(A) Metnin başlığına ve görseline bakarak olayın Millî Mücadele yıllarında geçtiğini tahmin etmesi

(B) Olay sırasını takip etmek için not kâğıdı ve bilmediği kelimeler için sözlük hazırlaması

(C) Metni hiç okumadan ve incelemeden rastgele bir sonuç paragrafı ezberlemesi

(D) Sosyal Bilgiler dersinden ve 29 Ekim törenlerinden bildiği ön bilgileri hatırlaması

derskutusu.com · © Ders Kutusu · Tüm hakları saklıdır.